

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การวางและจัดทำผังเมืองถือเป็นภารกิจของรัฐที่สำคัญ ซึ่งรัฐต้องดำเนินการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงกำหนดแนวทางพัฒนาด้านกายภาพของเมืองให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะและสภาพการณ์ของบ้านเมืองในปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่อาศัยและทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยได้อย่างยั่งยืน

การดำเนินการเกี่ยวกับการวางและจัดทำผังเมือง เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยมีพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการดำเนินการวางและจัดทำผังเมือง ตลอดจนการบังคับการให้เป็นไปตามผังเมือง ซึ่งมีบทบัญญัติกำหนดถึงกระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมืองดังกล่าวด้วยตามหลักการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว พบว่า เกิดปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองและการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ทำให้ภารกิจของรัฐในด้านการผังเมืองไม่สามารถเกิดผลที่เป็นการตอบสนองความต้องการของส่วนรวมและตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง ซึ่งจากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ผู้เขียนขอสรุปแต่ละประเด็นปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาสถานะทางกฎหมายและการบังคับใช้แผนผังเมืองระดับนโยบาย

เมื่อพิจารณาระบบการผังเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันที่รัฐโดยกรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการกำหนดให้มีแผนผังเพื่อการวางผังเมืองและพัฒนาพื้นที่ไว้หลายระดับ ได้แก่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับอนุภาค อันเป็นกรอบการพัฒนาพื้นที่และผังแม่บทให้แก่การจัดทำผังเมืองประเภทอื่น ๆ โดยจะมีเนื้อหาสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนพัฒนาในระดับชาติ และพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งมีบทบัญญัติกำหนด

คำนิยามไว้ในมาตรา 4 ว่า ผังเมืองตามกฎหมายมีเพียง 2 ประเภท คือ ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ ทำให้แผนผังเมืองดังกล่าวเหล่านั้นเป็นเพียงแผนผังเมืองในระดับนโยบาย ไม่มีสถานะทางกฎหมาย

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ไม่ได้มีบทบัญญัติที่เป็นการกำหนด มาตรการบังคับหรืออำนาจผูกพันให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่วางและจัดทำผังเมืองรวมและ ผังเมืองเฉพาะต้องดำเนินการตามกรอบการพัฒนาพื้นที่ที่ที่แผนผังเมืองระดับนโยบายวางไว้ ทำให้ การดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการใช้ ประโยชน์ในที่ดินของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้นำแผนผังเมืองระดับนโยบายดังกล่าวมาใช้เป็น แนวทางในการดำเนินการ ส่งผลให้แผนผังเมืองระดับนโยบายที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ ดำเนินการจัดทำไว้ไม่สามารถใช้บังคับเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง การวางมาตรการ ด้านผังเมืองที่มุ่งกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ในที่ดินควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่จึงขาด ประสิทธิภาพ

จากการศึกษา พบว่า การที่ระบบการผังเมืองของประเทศไทยมีการกำหนดให้มีผังประเทศ ผังภาค และผังอนุภาค เป็นแผนผังนโยบายด้านการวางผังเมืองและการพัฒนาพื้นที่ แต่ยังคงขาด การบังคับใช้ในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากแผนผังดังกล่าวเป็นเพียงแผนผังเมืองระดับ นโยบาย ไม่ได้มีการกำหนดให้มีสถานะเป็นกฎหมาย อีกทั้งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ก็ไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนดเป็นสภาพบังคับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการวางและจัดทำผังเมือง ต้องดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับแผนผังนโยบายดังกล่าว ทำให้แผนผังเมืองระดับนโยบาย ไม่สามารถเป็นกรอบยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาพื้นที่ในภาพรวมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวางผังเมืองและกำหนดการใช้พื้นที่ อันเป็นการจัดทำบริการของรัฐเพื่อประโยชน์ สาธารณะและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เป็นการขัดต่อทฤษฎี ภารกิจของรัฐและการบริการสาธารณะ ส่งผลให้เกิดปัญหาสถานะทางกฎหมายและการบังคับใช้ แผนผังเมืองระดับนโยบาย

กรณีย่อมส่งผลเสียทำให้การวางและจัดทำผังเมืองที่ถือเป็นภารกิจของรัฐในการวาง มาตรการกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถเป็นแนวทางเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ ประชาชนมีส่วนร่วมได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศและประชาชน ตามมามากมาย การวางและจัดทำผังเมืองของรัฐในปัจจุบัน จึงไม่อาจดำเนินการให้เกิดผลที่เป็น รูปธรรมตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างแท้จริง

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

มาตรการทางผังเมืองที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมืองได้อย่างแท้จริง คือ ผังเมืองเฉพาะ เนื่องจากเป็นมาตรการทางผังเมืองที่จะนำไปใช้บังคับจริง ๆ ในท้องที่มีลักษณะเป็นแผนผังและโครงการอย่างละเอียดที่จะดำเนินการเพื่อพัฒนา หรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่ง โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการในพื้นที่นั้นอย่างแน่ชัดเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการผังเมือง และผังเมืองรวมในท้องที่นั้น แต่พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 อันเป็นกฎหมายที่กำหนดขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองมีบทบัญญัติกำหนดไว้ในมาตรา 41 วรรคหนึ่ง ให้กระบวนการประกาศใช้บังคับผังเมืองเฉพาะต้องกระทำโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติที่ต้องผ่านการพิจารณาขององค์กฤษฎีกา ซึ่งเป็นการตรากฎหมายที่มีความยุ่งยากและใช้ระยะเวลายาวนาน

นอกจากนี้ มาตรา 29 ยังกำหนดขั้นตอนในการวางและจัดทำผังเมืองว่า การที่พื้นที่ใดจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะได้ พื้นที่นั้นต้องมีการประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่นั้นแล้วด้วย เว้นแต่เป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะได้เลย โดยไม่ต้องมีการประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมก่อนนั้น เป็นการกำหนดขั้นตอนที่ยุ่งยากและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ และมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีแผนผังเมืองหรือโครงการใช้บังคับเป็นการเฉพาะ เพื่อการฟื้นฟู บูรณะ สงวนรักษาพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้ไม่สามารถบังคับใช้เกิดผลได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้การดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองของหน่วยงานของรัฐ อันเป็นภารกิจของรัฐที่ต้องดำเนินการ โดยใช้มาตรการผังเมืองตามที่กฎหมายกำหนดขาดประสิทธิภาพไม่สามารถบรรลุผล

จากการศึกษา พบว่า การที่พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดกระบวนการบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใดต้องเป็นท้องที่ที่มีการประกาศใช้กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้วหรือมีคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นการเฉพาะเท่านั้น อีกทั้งต้องดำเนินการโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งขั้นตอนต้องกระทำโดยผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา นั้น เป็นกระบวนการที่มีความยุ่งยากและใช้ระยะเวลายาวนาน ทำให้ในปัจจุบันท้องที่ต่าง ๆ คงมีเพียงการบังคับใช้ผังเมืองรวม อันเป็นผังที่กำหนดการใช้พื้นที่และมาตรการพัฒนาเมืองในลักษณะกรอบทั่วไปเท่านั้น คงไม่มีผังเมืองเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่อาจบังคับใช้เพื่อให้รัฐดำเนินการสนองต่อความต้องการของส่วนรวมได้อย่างแท้จริง เป็นการขัดกับหลักนิติรัฐ

และทฤษฎีผลประโยชน์สาธารณะ ส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

กรณีจึงส่งผลเสียทำให้รัฐไม่สามารถดำเนินการกำหนดมาตรการด้านผังเมืองในการกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของประชาชน เพื่อให้เมืองเกิดการพัฒนามีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละเมือง โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตส่งเสริมการพัฒนาด้านการลงทุน การอุตสาหกรรม หรือการคมนาคม ซึ่งจำเป็นต้องมีผังเมืองเฉพาะใช้บังคับ อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดได้ อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคม และเกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ในวงกว้างตามมา

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง

จากการที่บทบัญญัติมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดถึงขั้นตอนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่แสดงเขตพื้นที่ที่อยู่ในบังคับของผังเมืองรวมให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียได้ตรวจสอบและร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อกำหนดของผังเมืองรวมนั้นได้ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบวางและจัดทำผังเมืองรวมปิดประกาศข้อมูล ณ สถานที่ที่กำหนด นอกจากนี้ การที่มาตรา 19 วรรคสองและมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ยังได้กำหนดกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในท้องที่ที่จะมีการวางและจัดทำผังเมือง โดยวิธีการประชุม ซึ่งจะกำหนดให้เฉพาะผู้แทนของประชาชนเข้าร่วมการประชุมตามความเหมาะสมก็ได้เพียงวิธีเดียวนั้น วิธีการที่กำหนดดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองได้ ทำให้ประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมกับรัฐในการวางและจัดทำผังเมืองได้อย่างแท้จริง

จากที่การศึกษาพบว่า แม้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 อันเป็นกฎหมายผังเมืองที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน จะได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการวางและจัดทำผังเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองทั้งในการวางและจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ อีกทั้งยังกำหนดวิธีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่จะอยู่ภายในบังคับของแผนผังเมืองให้ประชาชนได้รับทราบแล้วก็ตาม แต่วิธีการที่กำหนดดังกล่าวไม่อาจจะทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองได้ การที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเมืองตามวิธีการจัดการประชุมเพียงอย่างเดียวตามที่กฎหมายดังกล่าวกำหนด จึงไม่อาจบังคับใช้ให้เกิดการผลตามเจตนารมณ์ได้อย่างแท้จริง เป็นการขัดต่อหลักทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง

กรณีจึงส่งผลเสียต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่ต้องอยู่ภายในบังคับของผังเมือง การวางและจัดทำผังเมืองของรัฐจึงเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน รวมถึงการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ อันเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ที่อยู่ในบังคับของผังเมืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องปฏิบัติตามผังเมืองดังกล่าว อีกทั้งการวางและจัดทำผังเมืองของรัฐจะไม่มีผลสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่งผลให้เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลปกครองระหว่างผู้ได้รับผลกระทบกับหน่วยงานของรัฐ ทำให้เกิดความขัดแย้งและแตกแยกในสังคมตามมา

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ผู้เขียนขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

5.2.1 ปัญหาสถานะทางกฎหมายและการบังคับใช้แผนผังเมืองระดับนโยบาย

ผู้เขียนเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงคำนิยามต่าง ๆ โดยให้มีการเพิ่มเติมคำนิยามของคำว่าผังประเทศ และผังภาค ซึ่งเป็นผังที่มีความสำคัญและครอบคลุมรวมถึงผังอนุภาคไว้ด้วยแล้ว ดังนี้

“ผังประเทศ หมายความว่า แผนผัง กรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน โครงสร้างพื้นฐานหลัก และการอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

ผังภาค หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และแผนงาน โครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับภาคที่มีขอบเขตเกินกว่าหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ในที่ดิน การพัฒนาเมือง การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง”

ในส่วนการกำหนดการวางและจัดทำผัง และการบังคับใช้ ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเป็นหมวดบททั่วไป มาตรา 5/1 และมาตรา 5/2 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำและการบังคับใช้ผังประเทศ และผังภาค ดังนี้

“หมวด บททั่วไป

มาตรา 5/1 เพื่อประโยชน์ในการวาง จัดทำ และดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย การผังเมืองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองมีอำนาจในการวางและจัดทำ ผังประเทศ โดยเสนอหลักการวางและจัดทำผังประเทศ พร้อมหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการ ผังเมืองเพื่อความเห็นชอบ หากคณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบแล้ว ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ใช้บังคับต่อไป

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับผังเมืองแล้ว การวางและจัดทำผังเมืองรวมและผังเมือง เฉพาะ รวมถึงการดำเนินนโยบายและโครงการพัฒนาทางกายภาพของภาครัฐจะต้องสอดคล้องกับ ผังประเทศ

มาตรา 5/2 เมื่อกรมโยธาธิการและผังเมืองเห็นสมควรให้มีการวางและจัดทำผังภาค ในท้องที่ใด ให้เสนอหลักการต่อคณะกรรมการผังเมืองเพื่อความเห็นชอบก่อน เมื่อคณะกรรมการ ผังเมืองเพื่อความเห็นชอบแล้วให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาต่อไป

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับผังภาคแล้ว การวางและจัดทำผังเมืองรวมและผังเมือง เฉพาะ รวมถึงการดำเนินโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพภายในเขตภาคนั้น จะต้อง สอดคล้องกับผังภาค”

5.2.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

ผู้เขียนเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของมาตรา 29 และมาตรา 41 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนการวาง และจัดทำผังเมืองเฉพาะ และการประกาศใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ดังนี้

“มาตรา 29 ในกรณีท้องที่ปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกรมโยธาธิการและผังเมืองเห็นว่า มีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการใดเพื่อฟื้นฟู บูรณะ หรือดำรงรักษาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือพัฒนาพื้นที่ใดขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมโยธาธิการและผังเมืองแห่งท้องที่นั้นจะเสนอหลักการและกรอบ งบประมาณที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะต่อคณะกรรมการผังเมือง เพื่อขอความเห็นชอบให้วาง และจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อดำเนินโครงการนั้น

มาตรา 41 วรรคหนึ่ง ผังเมืองเฉพาะจะใช้ในท้องที่ใดให้กระทำได้โดยการตราเป็น พระราชกฤษฎีกา ถ้าพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะมิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้พระราช กฤษฎีกาดังกล่าวใช้บังคับได้ไม่เกินห้าปี”

5.2.3 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง

ผู้เขียนขอเสนอให้ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 19 วรรคสอง และเพิ่มเติมวรรคสาม และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ในส่วนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการวางและจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ และมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีการประกาศข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่แสดงเขตผังเมืองรวมและข้อกำหนดผังเมืองรวมแก่ประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าตรวจสอบและร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อกำหนดในผังเมืองรวม ดังนี้

“มาตรา 19 วรรคสอง ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณีจัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบถึงเขตท้องที่ที่จะวางและจัดทำผังเมืองรวม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณาให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

วรรคสาม เมื่อมีการโฆษณาตามวรรคสองแล้ว ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องที่ที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น โดยอาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(1) การสำรวจความคิดเห็น อาจทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(ก) การสัมภาษณ์รายบุคคล
(ข) การเปิดให้แสดงความคิดเห็นหรือตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ หรือโทรสาร ระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด

(ค) การให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

(ง) การสนทนากลุ่มย่อย

(2) การประชุมปรึกษาหารือ อาจทำได้โดยวิธี ดังต่อไปนี้

(ก) การทำประชาพิจารณ์

(ข) การอภิปรายสาธารณะ

(ค) การประชุมเชิงปฏิบัติการ

(ง) การเสวนา

(3) วิธีการอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 23 วรรคหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการผังเมืองให้ความเห็นชอบแล้ว ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น จัดให้มีการปิดประกาศแผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการเขตหรือที่ทำการแขวงของกรุงเทพมหานคร

หรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสาธารณสุขสถานภายในเขตของ
ผังเมืองรวมนั้น และผ่านระบบสารสนเทศของหน่วยงานเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน โดยให้ลง
วันที่ที่ปิดประกาศในใบประกาศนั้นด้วย พร้อมทั้งจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การปิดประกาศ
ดังกล่าวผ่านทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ หรือทางอื่นใด

มาตรา 33 ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือ
เจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณี จัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ แล้วจัดการรับฟังความ
ความเห็นของประชาชน โดยให้นำมาตรา 19 วรรคสอง และวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม”